Doğa
FLORA

Pampas Otu

Doç. Dr. Şeyda Fikirdeşici Ergen
Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü

magicflute002 / iStock

Pampas otu (*Cortaderia selloana*), buğdaygiller (Poaceae) familyasına ait, erkek ve dişi çiçeklerin ayrı bitkilerde bulunduğu yani iki evcikli ve çok yıllık bir türdür. Yüksekliği çiçek sapları ile birlikte 2-4 metreye ulaşabilen pampas otunun genellikle beyaz, krem veya soluk pembe renkli çiçek salkımları vardır. Güney Amerika'nın güneyinde yetişen ve kümeler hâlinde büyüyen bir ot türüdür. 19. yüzyılda Avrupa ve Kuzey Amerika'ya peyzaj düzenlemelerinde kullanılmak üzere getirilen bu tür birçok ülkede istilacı bitki türü olarak kabul edilir.

Yabancı bir türün doğal ekosisteminin dışındaki yayılma başarısı, yüksek tohum üretme kapasitesiyle doğrudan ilişkilidir. Pampas otunun dişi çiçekleri tek sezonda ortalama 400 bin civarında tohum üretebilir. Tohumlar çok uzak mesafelere rüzgârla taşınır ve tozlaşma bu sayede gerçekleşir. Tohumlar toprağa ulaştıklarında çok çeşitli çevre, iklim ve toprak şartlarında hızla çimlenebilir. Pampas otunu tüketen bir otobur hayvan veya hastalanmasına neden olan belirli bir patojen bulunmadığı için popülasyon artışı kontrol altında tutulamaz. Ayrıca bu bitki, su veya besin maddelerinin (özellikle azotun) azaldığı durumlara fizyolojik ve morfolojik olarak uyum sağlayabildiğinden yerel bitki türlerine karşı rekabette üstünlük sağlar. Güçlü kök sistemi sayesinde şiddetli yaz kuraklıklarına ve su stresine karşı son derece dirençlidir. Tuzluluk oranı yüksek ortamlarda hayatta kalabilmesi, bataklıklarda veya kıyı kumullarında yaşam döngüsünü rahatlıkla tamamlayabilmesi en dikkat çekici özelliklerindendir. Pampas otu, petrol kökenli organik kirleticiler, kurşun ve çinko gibi ağır metallerle kirletilmiş topraklarda bile gelişebilir.

Pampas otu istilası genellikle tarlaların çevresi, şehirler arası yolların kenarları veya terk edilmiş araziler gibi ışık alan açık alanlarda başlar. Çok yıllık yoğun kümeler ve geniş kök sistemleri oluşturduğu için diğer bitki türlerinin habitata yerleşmesini ve büyümesini zorlaştırır. Orman ekosistemlerinde ağaç fidanlarıyla ışık, besin ve su için rekabet ederek onların gelişimini yavaşlatır. Örneğin İspanya'da sulak bir alanda yapılan araştırmada pampas otunun istila ettiği alanlarda diğer alanlara kıyasla tür çeşitliliğinin yaklaşık %30, familya çeşitliliğinin ise yaklaşık %60 oranında azaldığı tespit edildi.

Türkiye'de henüz istilacı bitki türleri arasında yer almayan pampas otu, Akdeniz iklimine uyum sağlama kapasitesi, tuzluluğa ve rüzgâra dayanıklılığı nedeniyle özellikle Akdeniz kıyı şeridi (Antalya, Mersin, Muğla) ile Aydın, İzmir ve çevresinde peyzaj ve süs bitkisi olarak yetiştirilir. ■

Kaynaklar

Lázaro-Lobo, A. ve ark., "Monographs on invasive plants in Europe No 8: *Cortaderia selloana* (Schult. & Schult. f.) Asch. & Graebn.", *Botany Letters*, Cilt, 171, Sayı 4, s. 383-407, 2024.

Liendo, D. Ve ark., "*Cortaderia selloana*, an example of aggressive invaders that affect human health, yet to be included in binding international invasive catalogues.", *NeoBiota*, Cilt 89, s. 229-237, 2023.

Suárez, L. Ve ark., "Hydrothermal treatment as a complementary tool to control the invasive Pampas grass (*Cortaderia selloana*)", *Science Of The Total Environment*, Cilt 807, Makale no: 150796, 2022.